

Cưỡng ép tình dục trong hôn nhân

HOÀNG BÁ THỊNH

1. Giới thiệu

Một trong những dạng bạo lực trong gia đình được giới nghiên cứu đề cập đến là bạo lực tình dục. Theo chúng tôi, bạo lực tình dục trong gia đình là một khái niệm rộng hơn *cưỡng ép tình dục trong hôn nhân*¹ (Rape in marriage/ Marital rape), còn được hiểu phần lớn là chồng cưỡng hiếp vợ (wife rape) hay đôi khi hiểu một cách chuẩn hơn trong mối quan hệ giới: *cưỡng hiếp vợ chồng* (spousal rape: đây là hiện tượng hai chiều trong đời sống tình dục vợ chồng, không chỉ có chồng cưỡng ép tình dục vợ, mà cũng có tình huống ngược lại). Bạo lực tình dục trong gia đình bao gồm bạo lực tình dục đối với vợ (là chủ yếu) với con gái (mức độ thấp là lạm dụng tình dục, cao hơn nữa là cưỡng hiếp con gái) còn cưỡng hiếp/cưỡng bức tình dục trong hôn nhân chỉ giới hạn hành vi bạo lực về tình dục trong mối quan hệ vợ chồng mà thôi.

Có thể dẫn ra một vài định nghĩa về bạo lực tình dục và bạo lực tình dục trong hôn nhân:

Bạo lực tình dục (có tài liệu gọi là lạm dụng tình dục): là sự cưỡng bức, ép buộc một phụ nữ phải làm những việc liên quan đến tình dục trái với mong muốn của họ; bàn luận về những bộ phận trên cơ thể của phụ nữ, đòi hỏi tình dục, cưỡng hiếp, giam cầm và sử dụng các công cụ tình dục, xem phụ nữ như là một đối tượng tình dục. (Hoàng Nguyễn Tử Khiêm - Nguyễn Kim Thúy, 2005:19).

Theo Quy Dân số Liên hợp quốc thì khái niệm bạo lực tình dục được hiểu rất rộng, với những khía cạnh khác nhau bao gồm cả nơi công cộng, trong gia đình khi làm việc cũng như chốn riêng tư, và nó liên quan đến cả những nhu cầu cơ bản của cuộc sống cá nhân: “Bạo lực tình dục có thể bao gồm sự đe dọa về thể chất cũng như hăm dọa về tâm lý, các cố gắng quan hệ tình dục hay các hành vi quan hệ tình dục, cưỡng dâm khi hò hẹn hay trong quan hệ vợ chồng, và tống tiền. Bạo lực cũng có thể lợi dụng sự bất ổn về tài chính của người phụ nữ, thông qua đe dọa đuổi việc hoặc bóc lột lao động, chẳng hạn như đề nghị quan hệ tình dục để đổi lấy lương thực, thực phẩm hay chỗ ở. Việc từ chối sử dụng biện pháp tránh thai để bảo vệ phụ nữ cũng được coi là một hình thức của bạo lực tình dục”. (UNFPA, 2005).

Các định nghĩa đã tiếp cận ở những mức độ khác nhau và nhấn mạnh hành vi bạo lực tình dục (của nam giới) đối với phụ nữ. Cũng lưu ý là, nên nhìn nhận vấn đề này từ quan điểm giới, có nghĩa là vấn đề này không xảy ra một chiều, mà còn có cả

¹ Chúng tôi dùng từ “cưỡng ép” thay cho “cưỡng hiếp” (rape) để giảm sắc thái của mức độ “ghê gớm” của hành vi trong đời sống tình dục vợ chồng.

bạo lực tình dục trong hôn nhân của phụ nữ đối với nam giới. Cho dù, nhiều nghiên cứu cho thấy rằng: bạo lực, bạo lực gia đình nói chung và bạo lực tình dục nói riêng chủ yếu do nam giới thực hiện mà nạn nhân đa phần là phụ nữ. Vì thế, thiết tưởng cũng nên có một quan niệm linh hoạt hơn về bạo lực tình dục trong hôn nhân: *là những hành vi tình dục một chiều diễn ra trong đời sống vợ chồng là xuất phát từ nhu cầu của một một người, còn người kia (vợ hay chồng) không có nhu cầu song vẫn phải đáp ứng/ chịu đựng*. Các nhà nghiên cứu đã xác định 3 dạng bạo lực tình dục trong hôn nhân như sau:

+ *Đánh đập cưỡng hiếp* (Battering Rape): hình thức bạo lực này xuất hiện trong bối cảnh của một mẫu hình thường xuyên/phổ biến về lạm dụng thể chất và lời nói. Người chồng quát vợ, gọi tên, tát, xô đẩy và đánh vợ mình. Những người chồng này giận giữ, hung hăng và thường là những người lạm dụng rượu.

+ *Cưỡng hiếp không đánh đập* (Nonbattering Rape): những hình thức cưỡng bức này xuất hiện trong bối cảnh xung đột lâu dài hoặc không nhất trí về tình dục. Loại bạo lực này không phổ biến đối với các mối quan hệ khác nhưng nó liên quan với sự xung đột tình dục.

+ *Sự ám ảnh cưỡng hiếp tình dục* (Obsessive Rape): những dạng bạo lực này cũng có thể xem là một dạng kỳ quặc. Người phụ nữ được xem như là một đối tượng tình dục để thỏa mãn một cầu không bình thường của chồng. (Finkelhor & Yllo, 1983; dẫn theo D.Knox, 1988: 392)².

Bài viết này dựa trên nghiên cứu do Trung tâm Nghiên cứu Giới, Gia đình và Môi trường trong Phát triển (CGFED) phối hợp cùng Ủy ban các vấn đề xã hội của Quốc hội nghiên cứu nhằm cung cấp cơ sở khoa học giúp cho việc soạn thảo Luật phòng, chống bạo lực gia đình. Nghiên cứu được thực hiện tại 6 tỉnh, thành phố là: Hà Nội, Nam Định, Thanh Hóa, Quảng Ngãi, Đồng Tháp và Trà Vinh, tháng 4 và 5 năm 2006. Nghiên cứu này kết hợp các phương pháp nghiên cứu định lượng và nghiên cứu định tính.

Nghiên cứu định lượng: 900 bảng hỏi được thực hiện với những người đã có gia đình. Đặc điểm của mẫu nghiên cứu như sau: *Giới tính*: Nam:46,8%; Nữ: 52,8%, *Tình trạng hôn nhân*: Kết hôn: 89,2%; Ly thân: 0,9%; Ly hôn: 1,2%; Goá: 6,6%, *Mức sống*: Nghèo: 22,4%; Trung bình: 63,8%; Khá: 13%; Giàu: 0,2%, *Nghề nghiệp*: Nông nghiệp: 62,7%; Lâm nghiệp: 1,0%; Cán bộ, viên chức: 4%; Buôn bán, kinh doanh: 10,9%; Dịch vụ: 1,6%; Hưu trí, mất sức: 5,3%

Nghiên cứu định tính: Phỏng vấn cá nhân: cấp huyện phỏng vấn sâu Chủ tịch (hoặc Phó Chủ tịch) Hội Phụ nữ; Chánh án (hoặc Phó Chánh án) và Trưởng (hoặc phó) Công an. Cấp xã: đại diện các ban ngành ở xã (Trưởng trạm Y tế, Chủ tịch Hội Phụ nữ, cán bộ chuyên trách dân số; Trưởng Công an) và đại diện cán bộ thôn: Trưởng thôn,

² Cũng cần phân biệt “cưỡng hiếp trong hôn nhân” với “bạo dâm” (là nam giới chỉ có khoái cảm bằng cách thực hiện những hành vi bạo lực với bạn tình trong khi quan hệ tình dục, cũng tương tự, có phụ nữ chỉ đạt khoái cảm khi bị bạn tình hành hạ trong lúc quan hệ tình dục)

Trưởng ban hòa giải, Chi hội Phụ nữ, Công an. Cấp thôn: phỏng vấn già làng/người cao tuổi có uy tín, nạn nhân, người ly hôn có liên quan đến bạo lực gia đình. Số trường hợp phỏng vấn sâu là 116, trong đó các trưởng ban ngành chức năng cấp huyện 24, cán bộ cấp xã, thôn: 72, nạn nhân bạo lực gia đình: 20. Tổng số thảo luận 54 nhóm, trong đó 9 nhóm lãnh đạo xã, 45 nhóm dân cư (nhóm nữ, nhóm nam, nhóm thanh niên, nhóm cao tuổi và nhóm nạn nhân bạo lực gia đình) với hơn 400 lượt người tham gia.

2. Nhận thức và mức độ về cưỡng ép tình dục trong hôn nhân

2.1. Về nhận thức của cộng đồng

Nghiên cứu định lượng cho thấy, về nhận thức chỉ có 2% số người được hỏi quan niệm cưỡng ép tình dục là hành vi bạo lực gia đình; trong đó 1,4% nam giới so với 2,5% phụ nữ cho rằng chuyện chồng/vợ cưỡng ép tình dục là hành vi bạo lực gia đình. Theo địa bàn nghiên cứu, tỷ lệ đó còn thấp hơn ở một vài địa phương, ví dụ: Nam Định, Quảng Ngãi (0,5%), Đồng Tháp (1,5%) và hai tỉnh Thanh Hóa và Trà Vinh không có ai quan niệm hành vi cưỡng ép tình dục trong đời sống vợ chồng là bạo lực gia đình. Riêng Hà Nội có tỷ lệ cao nhất với 13% số người được hỏi cho đó là hành vi bạo lực tình dục.

Như vậy, bạo lực tình dục trong hôn nhân là một vấn đề còn khá xa lạ trong đời sống gia đình người Việt Nam, đặc biệt là các gia đình ở nông thôn. Có thể thấy đây là một khía cạnh văn hóa trong đời sống vợ chồng trong các nền văn hóa phương Đông, điều rất khác với các nước phương Tây.

2.2. Mức độ bạo lực tình dục trong gia đình

Mặc dù về nhận thức, rất ít người quan niệm việc quan hệ tình dục trong đời sống vợ chồng chỉ xuất phát từ một phía được xem là hành vi bạo lực tình dục, song nghiên cứu về thực trạng cho thấy, khi được hỏi về vấn đề này có gần 30% số người được hỏi cho rằng trong cuộc sống vợ chồng có xảy ra chuyện “một trong hai người không muốn mà vẫn phải chiều người kia quan hệ tình dục”. Mức độ xảy ra chuyện đó như thế nào? Có 3,2% nói rằng thường xuyên, 41% nói thỉnh thoảng và 47,5% nói hiếm khi xảy ra chuyện một trong hai người không muốn vẫn có hành vi tình dục trong quan hệ vợ chồng.

Theo địa bàn nghiên cứu, mức độ thường xuyên ở các tỉnh như sau: Trà Vinh (9,10%), Hà Nội (7,10%). Còn mức độ thỉnh thoảng: Thanh Hóa (58,6%), Hà Nội (57,1%), Nam Định (45,2%), và thấp nhất Đồng Tháp (27%). Mức độ cưỡng ép tình dục trong hôn nhân như vậy cũng khá tương đồng với những nghiên cứu khác trên thế giới. Chẳng hạn, một nghiên cứu ở khu vực San Francisco cho thấy: cứ bảy phụ nữ thì có một nói rằng đã bị chồng cưỡng hiếp. Khoảng một phần ba người trả lời bị cưỡng hiếp một lần, một phần ba còn lại nói bị cưỡng hiếp từ 2 đến 20 lần, và một phần ba nói họ bị cưỡng hiếp trên 20 lần (Russell, 1990; dẫn theo N.Benokraitis, 1996:419). Còn nghiên cứu của Tổ chức Y tế thế giới (WHO) cho thấy: tỷ lệ phụ nữ nói bị cưỡng bức tình dục bởi bạn tình từ 6% (ở Nhật Bản, Serbia và Montenegro) đến 59% ở Ethiopia. (WHO, 2005: 7).

Những thông tin từ nghiên cứu định tính cho thấy, trong sinh hoạt vợ chồng, chị em tâm sự rằng chuyện chăn gối có lực dục. Có cặp vợ chồng sinh năm 1952, 1953; các con lớn đã lập gia đình, song vẫn có hành vi cưỡng ép tình dục. Như lời người vợ tâm sự với cán bộ phụ nữ xã: “*Anh ấy gần đây quan hệ vợ chồng nhiều, chị không thể đáp ứng được, phải ly hôn thôi...*” và hiện tượng bạo lực tình dục “*Theo em, phụ nữ gặp nhiều, độ tuổi trẻ hơn cũng có*”. (Chủ tịch Hội Phụ nữ xã).

Nói về chuyện đời sống tình dục của vợ chồng, một cán bộ Trạm y tế xã cho biết như sau: “*Có trường hợp bệnh nhân vì bệnh khác mà đến, họ kể: chồng muốn vợ không muốn nhưng vẫn chấp nhận. Có trường hợp khi có con rồi, việc ngủ với chồng như sự bắt buộc. Khi ông chồng có chất men trong người thì không dùng được. Qua nói chuyện với đàn ông hay thăm khám bệnh, khi vợ nói “Anh đang say; không nên làm chuyện ấy” thì chồng nói “Cái đầu nó say chứ ... nó không say” và thường uống say sơ sơ thì hay muốn có quan hệ tình dục*”. (Nam giới, Trưởng Trạm Y tế xã, QN).

Trường hợp một nữ y sĩ làm việc tại Trung tâm Y tế huyện, chị đã ly hôn chồng gần hai mươi năm về trước, khi đề cập đến chuyện đời sống tình cảm vợ chồng, chị cho biết nhiều lần từng phải chịu đựng, không muốn vẫn phải đáp ứng nhu cầu tình dục của chồng: “*Nói chung trừ thời gian tôi sinh cháu và những ngày đến chu kỳ kinh thì anh ý thôi. Thời gian sinh cháu thì thường 1 tháng, còn lại hầu như đêm nào anh ý cũng đòi hỏi*”. (Nữ, Y sĩ).

Thảo luận nhóm phụ nữ ở xã Sơn Hạ (Sơn Hà, Quảng Ngãi) về cưỡng ép quan hệ tình dục (mà chủ yếu chồng đối với vợ) cho thấy đây là dạng bạo lực khá phổ biến, xếp thứ 2 trong các dạng bạo lực gia đình. Khi thực hiện thảo luận nhóm phụ nữ ở một xã miền núi có tới 85% là người dân tộc Hrê sinh sống như xã Sơn Hạ, một điều rất thú vị là cả tiếng phổ thông lẫn tiếng dân tộc Hrê được sử dụng trong quá trình thảo luận. Nhiều tình huống những người tham gia thảo luận đã thảo luận với nhau kỹ bằng tiếng Hrê rồi sau đó trao đổi lại bằng tiếng phổ thông. Điều này giúp cho họ nói một số chuyện tế nhị một cách thoải mái. Ví dụ họ chỉ ra rằng có đến 50% đến 60% số hộ gia đình có hiện tượng ép buộc quan hệ tình dục, chủ yếu là chồng ép buộc vợ.

3. Thái độ của vợ khi chồng có bạo lực tình dục

Khi có chuyện tình dục một phía trong đời sống vợ chồng, thì phản ứng của người kia thế nào? Trong số những người được hỏi, có 10,3% trả lời có xảy ra chuyện cưỡng bức tình dục trong đời sống vợ chồng và họ luôn chấp nhận chuyện ấy. Mức độ “lúc chấp nhận, lúc không” cao hơn một chút (12,6%) và chỉ có 6,7% nói không chấp nhận hành vi cưỡng ép tình dục.

Phân tích từ trình độ học vấn của người trả lời cho thấy có từ 7,5% đến 11,8% cho rằng trong đời sống tình dục vợ chồng “có xảy ra” cưỡng ép tình dục và “luôn chấp nhận”, mức độ luôn chấp nhận cao nhất ở nhóm có học vấn Trung học cơ sở (11,8%). Theo địa bàn nghiên cứu, thái độ đối với sự cưỡng ép quan hệ tình dục trong đời sống vợ chồng có sự khác biệt khá rõ: mức độ “có xảy ra và luôn chấp nhận” cao nhất ở Nam Định (19%), Thanh Hóa, Trà Vinh (11%) tiếp đến là Quảng Ngãi (6%) và

thấp nhất ở Hà Nội (3%).

Phỏng vấn nạn nhân của bạo lực gia đình cho thấy, bên cạnh những hình thức bạo lực thể chất, tinh thần còn có cả hành vi cưỡng ép tình dục trong hôn nhân:

Hỏi: Thế có khi nào anh có nhu cầu chị không đáp ứng không ?

Đáp: Có, nhiều khi đi công tác, đi xa về cũng mệt mỏi. Với lại vợ chồng sống không có tình cảm cho nên cũng không muốn. Nhiều lúc đòi hỏi tôi cũng không cho, anh xé quần xé áo.

Hỏi: Có bao giờ anh ý có nhu cầu, chị không đáp ứng anh ấy thôi không ?

Đáp: Không, chẳng bao giờ không cho mà anh ý thôi. Đêm đến thì hôm nào không đánh thì anh đuổi ra ngoài không cho vào trong nhà. Tắt hết ti vi, tắt hết điện đi không cho con học. Ba đứa con ngủ ở nhà ngoài thì anh đuổi tôi ra ngoài. Bảo đi nhà khác ngủ thì anh bảo ngủ với thằng nào nên tôi lại ngủ ngoài hè. Có hôm ngủ dưới bếp. Đến tầm 2, 3 giờ sáng anh lại ra túm tóc bảo là (nói anh bỏ quá)... mi vào nhà ngủ tiếp, mi còn ngồi đó nữa. Thực ra vào nhà cũng để cho anh sinh hoạt. (Nữ, Y sĩ, Trung tâm Y tế huyện).

Vì sao người vợ lại phải cam chịu như vậy trong đời sống tình dục vợ chồng?

Trước hết, đó là quan niệm của nam giới về quyền sở hữu vợ. Như trường hợp người chồng từng đi học công nhân kỹ thuật ở bên Đông Đức (cũ), có hiểu biết nhưng lại có quan niệm sở hữu vợ mình: *Cũng có lúc bảo anh ý kiêng thì anh bảo quyền anh ý, vợ anh ý. Những ngày tôi mệt bảo để tôi nghỉ, anh bảo “quyền tao, vợ tao, tao thích làm gì tao làm”. Bây giờ anh bảo anh mất tiền mua về thì phải dùng, khi nào anh ý không thích thì phải chịu, anh bảo như rửa cho nên em nhiều lúc đau lòng lắm nhưng không biết phải làm sao. Em muốn vợ chồng êm ấm nhưng anh ý không muốn êm ấm, anh ý kiếm có gây sự với em”. (Nữ, Y sĩ, Trung tâm Y tế huyện).*

Ngoài chuyện phải chiều chồng, còn có một lý do nữa khiến người vợ dù không muốn vẫn im lặng đáp ứng nhu cầu tình dục của chồng, đó là vì không muốn con cái biết chuyện đêm hôm giữa bố mẹ như thế: *“Nói chung tất cả chỉ sợ con cái tỉnh thôi. Hấn uống say mà to tiếng để anh ý đánh mình thì con cái tỉnh, thôi nghĩ chiều anh ý cho yên”.*

Cũng có trường hợp, người chồng có nhu cầu tình dục mà người vợ từ chối, thì người chồng không đánh đập, chửi mắng nhưng lại có hành vi, theo chúng tôi, cũng là một dạng khác của bạo lực về tình cảm, tinh thần liên quan đến đời sống tình dục:

“Bữa nào có tiền đi chơi gái thì không về sinh hoạt với em, hôm không có tiền, không chơi gái thì về sinh hoạt với em. Nếu mà không cho anh ý thì anh ý đánh cho, cho nên em bảo là thôi cho anh ý cho khỏi ấy. Em nghĩ nhiều lúc khổ lắm, em cũng lo bị bệnh vì anh ý đi đâu là chơi đó cho nên tính anh ý đa tình lắm, ai anh ý cũng thích cả, ai đẹp là anh ý thích bằng được cho nên em sợ SIDA, HIV lắm”. Qua nghiên cứu, chúng tôi nhận thấy điều này: bạo lực tình dục trong hôn nhân không chỉ là hành vi cưỡng ép tình dục của chồng đối với vợ khi vợ không có nhu cầu, mà còn biểu

hiện ở việc người chồng công khai tuyên bố đi quan hệ với người phụ nữ khác, xem đó như một kiểu tra tấn tinh thần. Như lời kể của chính người vợ - nạn nhân của dạng bạo lực tinh thần - tình cảm này:

Cứ sáng cô ta gọi đi ăn sáng, trưa ngủ dậy, 2 giờ chiều cô ý gọi điện nói chuyện với nhau, đến tối lại gọi điện đi chơi như thế thì anh bảo trong cương vị như anh đứng ở cái chỗ của em thì anh có chịu được không chứ đừng nói là em.

Mà trong khi đó nhà ở gần nhau, cách mỗi 3, 4 nhà, có xa đâu. Em không nghi ngờ nhưng mãi về sau người ta nói nhiều quá, và em cứ thấy điện thoại cho nhau, lúc mô cũng cười rồi chúc ngủ ngon với nhớ thương nhau. Vừa trong nhà cô H. đi uống cà phê ở nhà cô H. về lại điện thoại cho nhau, bảo anh nhớ em lắm, em lại nhớ anh lắm rồi hôn em, thế nọ thế kia. Hỏi anh thì anh ý bảo ờ tao cặp bồ với hần 5, 6 năm rồi đấy, mi làm chi. Góp ý anh không nghe, anh bảo chứ làm con trai phải biết chơi bời, biết hưởng thụ. Nếu làm con trai mà không biết hưởng thụ, không biết chơi bời thì đừng có làm con trai nữa, chết đi, đừng có sống nữa. Đấy anh nói thế. (Nữ, 40 tuổi, nội trợ).

Người chồng đã ngoại tình lại còn công khai khiêu khích vợ, tra tấn tinh thần vợ bằng những lời nói, hành vi mà người có hiểu biết một chút không bao giờ làm như vậy, chúng ta cũng không thể hình dung nổi có những người chồng sử dụng bạo lực tinh thần vợ với mục đích khủng bố để vợ chết dần chết mòn. Anh ta ngang nhiên nói thẳng ý định đó với vợ của mình :

Mỗi khi đánh em anh bảo chứ tao đánh, tao không bỏ mi nhưng tao muốn mi chết dần chết mòn đi là không mang tiếng là tao giết vợ. Còn tao đánh mi chết ằng giống như con chó thì mang tiếng là tao giết vợ.

Hỏi: Mỗi lần đánh em là anh nói như thế?

Đáp: Vâng, bảo là mi chết đi cho khuất mắt tao. Anh bảo là mi chết buổi sáng, buổi chiều tao dắt 5, 7 đứa về đây chứ không phải 1 đứa. (Nữ, 40 tuổi, nội trợ).

4. Bàn luận

Theo Tổ chức Y tế thế giới (WHO, 1997), bạo lực tình dục được xem như một vấn đề ưu tiên trong các vấn đề sức khỏe công cộng và quyền con người bởi vì vấn đề này tồn tại ở nhiều nước trên thế giới và gây ảnh hưởng đến sức khỏe của phụ nữ. Cưỡng bức tình dục trong hôn nhân là một hình thức bạo lực đối với phụ nữ, nó không chỉ ảnh hưởng đến mặt thể chất mà cả về mặt tinh thần.

Vì nhiều lý do khác nhau, nên nghiên cứu về đời sống tình dục của người Việt Nam còn ít được quan tâm, và lại càng hiếm những nghiên cứu sâu về hành vi bạo lực tình dục trong hôn nhân. Có thể kể ra một vài nghiên cứu có liên quan đến bạo lực tình dục (Vũ Mạnh Lợi và cộng sự, 1999 ; Vũ Song Hà, 2005), và bài viết này góp thêm vài nét về lĩnh vực hết sức nhạy cảm này.

Cho dù, trong nhận thức của cộng đồng rất ít người quan niệm những hành vi tình dục trong hôn nhân chỉ xuất phát từ một phía là bạo lực, song không phủ nhận

là trong thực tế, điều này đã và đang diễn ra ở các cấp độ khác nhau trong đời sống hôn nhân. Mức độ bạo lực tình dục dường như xảy ra nhiều hơn ở các vùng nông thôn, ở những nhóm người có học vấn thấp. Với những trường hợp không chiều chồng thì bạo lực tình dục trong hôn nhân thường gắn với bạo lực thể chất (đánh đập) và bạo lực tinh thần (đe dọa, chửi mắng).

Nguyên nhân dẫn đến bạo lực tình dục, bên cạnh quan niệm sở hữu người vợ của nam giới, còn có sự cam chịu của người vợ, và cả về sự thiếu vắng kiến thức của các cặp vợ chồng về sức khỏe tình dục, quyền tình dục.

Nhiều nghiên cứu trên thế giới cho thấy tầm quan trọng của đời sống tình dục đối với con người nói chung và với đời sống hôn nhân nói riêng. Do không có sự thỏa mãn, hài lòng về đời sống tình dục mà chồng hay vợ trở nên khó tính, cau có, cáu gắt, hoặc tìm đến các quan hệ khác giới ngoài hôn nhân. Và không ít cặp vợ chồng chia tay nhau vì không có sự hòa hợp trong đời sống tình dục.

Bởi vậy, rất cần có thêm những nghiên cứu khoa học về lĩnh vực hết sức tế nhị và nhạy cảm, vốn được xem là chuyện riêng của mỗi cặp vợ chồng, của mỗi cá nhân. Có như vậy, chẳng những làm phong phú thêm tri thức xã hội học mà còn góp phần xây dựng gia đình Việt Nam no ấm, tiến bộ, bình đẳng, hạnh phúc và bền vững.

Tài liệu tham khảo

1. Hoàng Nguyễn Tử Khiêm - Nguyễn Kim Thuý, 2005: *Bạo lực gia đình: hình thức, nguyên nhân và hậu quả* trong sách *Bạo lực gia đình ở Việt Nam và vai trò của truyền thông đại chúng trong sự nghiệp phát triển phụ nữ*. Nxb Thế giới. Hà Nội.
2. Vũ Mạnh Lợi và cộng sự, 1999: *Việt Nam - Bạo lực trên cơ sở giới*.
3. Phan Thị Thu Hiền, 2005: *Cưỡng bức tình dục trong hôn nhân tại một vùng nông thôn Quảng Trị*. Nxb Thế giới. Hà Nội.
4. Hoàng Bá Thịnh, 2005: *Bạo lực gia đình ở Việt Nam và vai trò của truyền thông đại chúng trong sự nghiệp phát triển phụ nữ*. Nxb Thế giới. Hà Nội.
5. Hoàng Bá Thịnh, 2006: *Bạo lực gia đình - nguyên nhân và giải pháp can thiệp*. Tạp chí Gia đình và Trẻ em; 8/2006. Giải 3 cuộc thi báo viết về gia đình năm 2006 do Ban Tư tưởng - Văn hóa Trung ương và Ủy ban Dân số, Gia đình và Trẻ em Việt Nam tổ chức.
6. Hoàng Bá Thịnh, 2006: *Bạo lực gia đình: nhận thức, mức độ nguyên nhân và giải pháp phòng chống* (Báo cáo nghiên cứu bạo lực gia đình tại 6 tỉnh, thành phố, làm cơ sở khoa học cho Ủy ban các vấn đề xã hội của Quốc hội xây dựng Luật phòng, chống bạo lực gia đình).
7. N.V. Benokraitis, 1996: *Marriages and Families - Changes, Choices, and Constraints*; 2nd editon; Prentice Hall.
8. WHO, 2005: *WHO multi- country Study on Women' Health and Domestic Violence again Women - Summary report*.
9. UNFPA, 2005: *State of World Population 2005*.